

Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση -Κλινικές Δομές-Ρόλος του κλινικού ψυχολόγου

Σεμινάριο Πρακτικής Άσκησης

Ντιάνα Χαρίλα

Ψυχολόγος-Δρ. Κλινικής Ψυχολογίας

ΕΔΙΠ, Τμήμα Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ

Κοινωνική Κλινική Ψυχολογία

Επιδημιολογία

Ποιότητα ζωής

Οι τρεις βασικές αρχές που διέπουν μέχρι σήμερα την Κοινωνική Ψυχιατρική (Caplan το 1964)

1. Η αρχή της ολοκληρωμένης παροχής υπηρεσιών, με το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα, σε σύντομο χρονικό διάστημα και το μικρότερο δυνατό κόστος
2. Η αρχή της τομεοποίησης, δηλαδή της παροχής υπηρεσιών σε συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο που, χωρίς αυτή κάθε προσπάθεια για κοινωνική δουλειά είναι αδύνατη
3. Η αρχή του θεραπευτικού συνεχούς από τον ίδιο θεραπευτή σε όλες τις φάσεις της αρρώστιας, η οποία για ορισμένες παθήσεις είναι ο καλύτερος τρόπος αποφυγής της υποτροπής και του εγκλεισμού στο άσυλο.

Κοινωνική Ψυχιατρική

Η Κοινωνική Ψυχιατρική είναι η ψυχιατρική η οποία ενσωματώνει τεχνικές παρέμβασης και υπηρεσίες περίθαλψης οι οποίες λαμβάνουν υπόψη την κοινωνική διάσταση της νόσου.

ΥΓΕΙΑ

Η επιδημιολογία της Ψυχικής Υγείας

Στόχοι

1. Να διερευνήσει την επικράτηση ή μη
2. Σχέσεις μεταξύ των χαρακτηριστικών του πληθυσμού και της εμφάνισης της διαταραχής
3. Αιτιολογικές υποθέσεις (εργαστηριακές/κλινικές μελέτες)
4. Εκτίμηση θεραπευτικής βελτίωσης

Ποιότητα ζωής

Αυτο-εικόνα/αυτο-εκτίμηση

Αίσθηση ελέγχου

Αυτο-αποτελεσματικότητα

Ποιότητα ζωής και ψυχικά πάσχοντες

Κοινωνικό υποστηρικτικό δίκτυο

Οικονομική στήριξη

Κατάρτιση, απασχόληση, εργασία

Θεραπευτική αντιμετώπιση

Το κίνημα της Ψυχικής Υγιεινής (1914-1960)

1908 Η πρώτη Εταιρεία Ψυχικής Υγιεινής (Wittingham & Meyer)

Β' Παγκόσμιος Πόλεμος

Στόχος της Ψυχικής Υγιεινής

- Συνολική πρόληψη από κάθε ψυχική διαταραχή
- Βασικές έννοιες: Ανίχνευση, μέσος όρος, συνεργασία με φορείς

Αντιψυχιατρική και το κίνημα του αποϊδρυματισμού (1960-1980)

Thomas Szasz

Σήμερα;

Μείωση του κοινωνικού κράτους

Κόστος/αποτελεσματικότητα

Η ψυχιατρική περίθαλψη στην Ελλάδα

Κέρκυρα 1838

Δρομοκαΐτειο 1887

Αιγινήτειο 1905

8 μικρά άσυλα Θεσ/νίκη/Κρήτη/Χίο/Σύρο/Λέσβο/Κεφαλονιά

Αγία Ελεούσα- Δαφνί ως άσυλο αρχικά

Αποικία Ψυχοπαθών Λέρου 1958

Μετά το 1964 πρώτες ιδιωτικές κλινικές

Ψυχιατρική μεταρρύθμιση

Ένα νέο σύστημα υπηρεσιών ψυχιατρικής περίθαλψης, βασισμένο σε εναλλακτικές ενδονοσοκομειακές και εξωνοσοκομειακές δομές.

Ο γενικός στόχος αυτών των δομών είναι να παρεμβαίνουν έγκαιρα, ώστε να μειώσουν την ένταση και τις συνέπειες της ψυχιατρικής νόσου και παράλληλα να μην λειτουργούν ως χώροι αποκλεισμού των ασθενών από την υπόλοιπη κοινωνία

Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση

Αρχές

- Οι ψυχιατρικές διαταραχές είναι όπως όλες οι άλλες διαταραχές
- Δεν υπάρχει διχοτόμος στις έννοιες «φυσιολογικότητα»/ «μη φυσιολογικότητα»
- Η θεραπευτική προσέγγιση έχει ως στόχο το άτομο μέσα στην κοινότητα
- Η ανθρώπινη συμπεριφορά δεν νοείται έξω από την κοινότητα
- Αποστιγματισμός
- Αλλαγή της ψυχιατρικής κουλτούρας του προσωπικού

Δύο σημαντικές κινητήριες δυνάμεις της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης και της Κοινωνικής Ψυχιατρικής:

- Η φαρμακολογική εξέλιξη, που δίχως αυτήν Κοινωνική Ψυχιατρική δεν θα μπορούσε να εφαρμοστεί
- Η εικόνα του συνδρόμου του ιδρυματισμού που τόνισε την αναγκαιότητα απομάκρυνσης των ασθενών από τα άσυλα.

Η ψυχιατρική περίθαλψη στην Ελλάδα

Κέρκυρα 1838

Δρομοκαΐτειο 1887

Αιγινήτειο 1905

8 μικρά άσυλα Θεσ/νίκη/Κρήτη/Χίο/Σύρο/Λέσβο/Κεφαλονιά

Αγία Ελεούσα- Δαφνί ως άσυλο αρχικά

Αποικία Ψυχοπαθών Λέρου 1958

Μετά το 1964 πρώτες ιδιωτικές κλινικές

Δεκαετία '60

- Παιδοψυχιατρικό Νοσοκομείο Νταού Πεντέλης
- Πανεπιστημιακή Κλινική Αιγινήτειου Νοσοκομείου

΄70 και ΄80 δημιουργούνται
νέες ψυχιατρικές υπηρεσίες έξω από τα μεγάλα ψυχιατρεία και στην
πορεία και έξω από
την Αθήνα

Το τμήμα Ψυχολογικής Παιδιατρικής του Νοσοκομείου Παίδων «Αγία Σοφία»,

Το Ινστιτούτο Κοινωνικής Ψυχιατρικής

Το Κέντρο Παροχής Υπηρεσιών της Εταιρίας Κοινωνικής Ψυχιατρικής, αρχικά
στην Αθήνα

Τα Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα του Δημόσιου Παιδοψυχιατρικού Νοσοκομείου
Νταού Πεντέλης

Το Κοινοτικό κέντρο Ψυχικής Υγιεινής, στη Θεσσαλονίκη

Η Πανεπιστημιακή Κλινική της Ιατρικής Σχολής Ιωαννίνων

Η Πανεπιστημιακή Κινητή Μονάδα της Περιφέρειας Θεσσαλονίκης

Το Κ.Κ.Ψ.Υ του Βύρωνα-Καισαριανής

Επίσημα, έναρξη μεταρρύθμισης στην Ελλάδα

Δεκαετία '80

1983 Νόμος 1937/Άρθρο 21

Παροχή Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας από δύο βασικές κοινοτικές δομές:

- Κέντρο Ψυχικής Υγείας
- Ψυχιατρικό Τμήμα Γενικού Νοσοκομείου

1984- 1995 χρηματοδοτήσεις από ΕΟΚ

Μονάδες Κοινωνικής- Κοινοτικής Ψυχιατρικής όπως:

- Κέντρα ψυχικής Υγείας
- Ψυχιατρικά τμήματα στα Γενικά Νοσοκομεία
- Ξενώνες και Οικοτροφεία
- Εργαστήρια επαγγελματικής και προεπαγγελματικής εκπαίδευσης.

Πρόγραμμα Ψυχαργός

Α΄ Φάση «Ψυχαργός», 1999-2001 στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος *Καταπολέμηση του αποκλεισμού από την αγορά εργασίας του Β΄ Κ.Π.Σ*

Στόχος: Αποασυλοποίηση

Δημιουργία κατάλληλων δομών στην κοινότητα

Έναρξη μονάδων ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης

Πρόγραμμα Ψυχαργός

Β' Φάση «Ψυχαργός», 2001-2006 στο πλαίσιο του
Επιχειρησιακού Προγράμματος *Υγεία-πρόνοια* του Γ'Κ.Π.Σ

Στόχος: Η πρόληψη/διάγνωση/θεραπεία/αποκατάσταση

Δημιουργία δομών για παιδιά κι ενήλικες

Οφέλη της μερικής νοσηλείας

- Η εξασφάλιση της διατήρησης της σχέσης του αρρώστου με το οικογενειακό του περιβάλλον, με σκοπό να αποτελέσει και αυτό θεραπευτικό παράγοντα
- Η διακοπή του συνεχούς συγχρωτισμού του αρρώστου με την οικογένειά του και τις καθημερινές προστριβές που προκύπτουν από αυτόν
- Η παρεμπόδιση του στιγματισμού που συνεπάγεται ο εγκλεισμός σε παραδοσιακό ψυχιατρείο
- Επιτρέπει στον άρρωστο, ενώ νοσηλεύεται να διατηρεί συγχρόνως ένα μέρος από το κοινωνικό, οικογενειακό και ίσως επαγγελματικό του ρόλο
- Τέλος, ο ψυχιατρικός ασθενής προσέρχεται ευκολότερα και πιο έγκαιρα στο νοσοκομείο όταν δεν αντιμετωπίζει το ενδεχόμενο του εγκλεισμού

Χαρακτηριστικά του ιδρυματισμού

- Απάθεια
- Έλλειψη πρωτοβουλίας
- Απώλεια ενδιαφερόντων
- Παθητικότητα
- Αδυναμία συναισθηματικής έκφρασης
- Απώλεια ατομικότητας
- Απώλεια των προσωπικών συνηθειών και δεξιοτήτων

Οι εξωνοσοκομειακές τώρα δομές που στηρίζουν την ψυχιατρική μεταρρύθμιση

- Κέντρα Υγείας
- Κέντρα Ψυχικής Υγείας
- Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα
- Κινητές Μονάδες
- Κέντρα Ημέρας
- Ξενώνες- Οικοτροφεία
- Προστατευμένα Διαμερίσματα
- Συνεταιρισμοί
- Ειδικά Κέντρα Κοινωνικής Επανάταξης
- Ειδικές Μονάδες Αποκατάστασης και Επαγγελματικής Επανάταξης

Ρόλος του ψυχολόγου

- Αξιολόγηση
- Παρέμβαση στην κρίση
- Ψυχοθεραπεία
- Συμβουλευτική βοήθεια
- Έρευνα
- Εκπαίδευση-Εποπτεία
- Διοικητικό έργο

Αξιολόγηση

- Συνέντευξη
- Ψυχομετρικά εργαλεία
- Παρατήρηση της συμπεριφοράς

Βιβλιογραφία

Μαδιανός, Μ. (2000). Εισαγωγή στην Κοινωνική Ψυχιατρική.

Εκδόσεις Καστανιώτη

Μαδιανός Μ., (2000). Κοινοτική Ψυχιατρική και Κοινοτική

Ψυχική Υγιεινή. Εκδόσεις Καστανιώτη

Καστανιώτη

Σαζ Τόμας (2007). νόμος, ελευθερία και ψυχιατρική. Εκδόσεις

Αρχιπέλαγος

Στυλιανίδης, Στ. και συν. (2014). Σύγχρονα θέματα κοινωνικής

και κοινοτικής ψυχιατρικής. Εκδόσεις ΤΟΠΟΣ